

TÜRKİYE TEKSTİL SEKTÖRÜ VE BURSA

Uludağ İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterlikleri

Ar – Ge Şubesi

Ocak 2020

İçindekiler

TEKSTİL SEKTÖRÜ	1
Tekstilin Tanımı	1
DÜNYADA TEKSTİL	2
Tarihsel Süreç.....	2
Dünya Tekstil İthalat ve İhracatı	5
Dünya Tekstil İhracatı	5
Dünya Tekstil İthalatı.....	6
TÜRKİYE'DE TEKSTİL	7
Tarihsel Süreç.....	7
Türkiye Tekstil İthalat ve İhracatı	10
Türkiye Tekstil İhracatı	11
Türkiye'nin Tekstil İthalatı	12
BURSA'DA TEKSTİL	13
Tarihsel Süreç.....	13
Tüm Sektörler ve Tekstil İhracatı.....	14
Sektörel Bazda İhracat	14
Bursa Tekstil İhracatı – Ülkeler Bazında	15
Bursa Tekstil İhracatı – Mal Grubu Bazında.....	16
KAYNAKÇA	17

TEKSTİL SEKTÖRÜ

Tekstilin Tanımı

Tekstil, Latince bir kavram olan 'texere' kelimesinden türetilmiştir. Örme ya da dokuma anlamına gelmektedir. Tekstil liflerini, ürünlerini yarı mamullerini ve bunlardan elde edilen ürünlerini içermektedir. İnsanların kültürel düzeylerinin farklılaşması ve çevre şartları ile giyime olan ihtiyaç artmış, yeni tekstil teknikleri ortaya çıkmıştır. Giysinin kültürel işlevi, boyar maddelerin dokuma ve örme işlemi öncesi ve sonrasında kullanılması ile daha da ileri gitmiştir. Tekstil sektörü üretimi yüzyıllar boyunca giysi, perde, halı gibi ürünleri kapsarken, özellikle 20. ve 21. yüzyıllarda bilim ve teknolojiye hızlı gelişmelerle birlikte tekstil ürünlerinin kullanım alanları daha da çeşitlenmiştir. 20. yüzyılın başından itibaren tekstil ürünleri askeri alanda, tıp alanında, otomotiv sektöründe, inşaat ve pek çok sektörün üretim tesislerinde ve hatta yol yapımında dahi kullanılmaya başlanmıştır.

DÜNYADA TEKSTİL

Tarihsel Süreç

Tekstilin geçmişi tarih öncesi çağlara dayanmaktadır, insanlığın var oluşundan itibaren de içgüdüsel olarak doğal şartlardan korunmak amacıyla örtünme gereksinimi duymuştur. İlk çağ insanların örtünme ihtiyacını öncelikle hayvan postlarından karşıladıkları bilinmektedir. Daha sonraları ot, saz, dal gibi bitkisel maddeler kullanılarak hasır örgü gibi tekstil yüzeyleri oluşturulmuştur. Günümüze keçeleştirme, dokuma ve örme gibi üç temel yöntemle oluşturulan kumaşların ilk defa nerede, nasıl ve ne zaman gerçekleştirildiği kesin olarak bilinmemektedir.

Ancak ilk dokuma türleri, kamış, saz ya da benzeri esnek malzemelerden örülen sepetler ve tek bir lifin kendi üstüne ilmiklemesiyle elde edilen ağlar olduğundan İ.Ö. 6000'lerde Anadolu kültürlerinin geliştirdiği ilk dokuma örnekleri de, bu topluluklarda dokumacılığın sepet örgücülüğü ile yakından bağlantılı olduğunu göstermektedir. Arkeolojik buluntuların mevcut olması, iki iplik sistemiyle tekstil yüzeyi oluşturma metodu olan dokumacılığın günümüzden en az 800 yıl kadar önceleri de bilindiğini ortaya koymaktadır. Bu ilkel dokuma tekniğinden yola çıkılırsa ilk dokuma tezgâhının yapımı M.Ö. 4000 yıllarına rastladığı düşünülmektedir. Dokumacılığın bu dönemde başlangıcı tam bilinmemekle birlikte, doğudan insan gücüyle çalıştırılan ve dokuma düzlemine sahip tezgâhlar kullanılmakta olduğu bilinmektedir. Avrupa'da M.S. 3. yy.'a kadar bilinmeyen ağızlık açma mekanizmaları Çin'de çok gelişme göstermiş olduğu bilinmektedir. Doğunun dokumacılıktaki üstünlüğü binlerce yıl devam etmiş, fakat bu esnada dokuma tezgâhlarında sistem açısından büyük bir gelişmeye rastlanmamıştır. Dokuma işlemi, iplik eğirmenin bulunmasından önce ve sepet örgüsüne dayalı olarak uygulandığı düşünülmektedir. Eski Mısır'da dokuma malzemesi olarak pamuk, ipek, yün ve keten lifleri kullanılmıştır. İ.Ö. 3000'lerde Hindistan'da pamuk liflerinden yararlanılmış, aynı dönemde Çin'de ise ipek üretilmiştir.

İpliklerin ve kumaşların boyanması ve basma teknikleri de eski dönemlere dayanmaktadır. İ.Ö. 2. yy. 'da Roma'da boyanmış kumaş örnekleri, Tang hanedanı döneminde Çin'de bağlamalı boyama yöntemiyle bezenmiş ipekler ve 4. yy.' da Hindistan'da dokunmuş basma örnekleri bulunmuştur. Mısır'da ele geçirilen 4. yy.' a ait yün ve keten duvar halıları da o dönemlerde dokuma araçlarının oldukça geliştiğini göstermektedir. En eski İran dokumaları arasında da son derece görkemli halılara ve duvar halılarına rastlanmaktadır.

Ortaçağın başlarında bazı Türk boyları keçe, halı, kumaş, havlu ve kilim yapımında ustalaştıkları bilinmektedir. 16. ve 18. yy.'lar arasında Hint-Türk İmparatorluğu'nda ve Bengal ve Dacca 'da baskılı ya da boyanmış güzel muslinler üretilmiş olduğu bilinmektedir.

Fransa'da ipekli dokumacılık 1480'de başlamış, 1520'de Kral I. François, İtalyan ve Flaman dokumacıları Fontainebleau 'ya çağırarak burada duvar halısı dokuma atölyeleri kurdurmuştur. Bir süre sonra başta Lyon olmak üzere Fransa'nın birçok kenti Avrupa ipekli dokuma üretiminin merkezi durumuna gelmiştir. 17. yy. 'da ise Rouen, kentinin ünlü çömlleklerinden esinlenmiş dokumalarıyla tanınmıştır. Fransız dokumacılığı üslup ve teknik açısından XVI. Louis'in hükümdarlığı döneminde büyük bir atılım yapmıştır. Fransız Derimi bu gelişimi 1790'larda bir süre kesintiye uğratmış olsa da, dokuma sanayisi 18. yy.'ın başlarından başlayarak tüm ülkede yeniden canlanmış ve bu dönemde Flandre ve Artois, çok kaliteli dokumalarıyla ün kazanmıştır.

İngiliz dokumacılığı 13. ve 14. yy. 'da temel olarak keten ve yün kumaşların üretimine yönelik olmuştur. 1564'te Kraliçe Elizabeth, Flaman ve Flemenk dokumacıları Norwich' e çağırarak, damasko ve ipekli dokuma atölyelerinin kurulmasına öncülük etmiştir. 1685'teki Nantes Fermanı nedeniyle ülkelerinden kaçmak zorunda kalan Fransız Protestanlarının İngiltere'ye sığınarak Norwich, Braintree ve Londra'ya yerleşmeleri İngiliz dokumacılığına yeni bir hız kazandırmıştır. Bu mültecilerden 3.500'ünün yerleştiği Spitalfields, ipekli damaskoları ve brokarlarıyla ünlenmiştir.

Dokuma tekniklerinin hızla gelişmesine karşın dokuma sanayisi 18. yy. 'a değin küçük aile işletmelerine dayalı olmaktan kurtulamamıştır. Aslında, ortak işletmelerin kurulmasının sağlayacağı yararlar daha öncelerden anlaşılmıştır. Buna yönelik olarak örneğin 1568'de Zürich'te, 1717'de İngiltere'deki Derby 'de çeşitli işçi aileleri birleşerek 1733'te John Kay, dokuma işlemini hızlandıran uçan mekiği geliştirmiştir. Bu gelişme, üretim hızı artan tezgâhlara gerekli olan ipliği sağlayabilmek için iplik eğirme işleminin hızlanmasına yönelik yeni makinelerin geliştirilmesine yol açmıştır. 1769'da Sir Richard Arkwright 'ın, 1779'da Samuel Crompton 'ın yaptığı iplik eğirme makineleri, bu kez yün tarama ve taraklama işlemlerinin makineleştirilmesine yönelik etkide bulunmuştur.

19. yy.'ın başlarında ilk mekanik dokuma tezgâhtan gerçekleştirildi. Su gücünün yerini buhar gücünün almasıyla, motorla çalışan makinelerin hızı artmış ve başta İngiltere olmak üzere, Avrupa ve ABD'de bütünüyle fabrika sistemine geçilmiştir.

Dünya Tekstil İthalat ve İhracatı

Dünya Tekstil İhracatı*

DÜNYA TEKSTİL İHRACATI - İLK 20 ÜLKE (1000\$)					
SIRA	ÜLKE	2017	2018	DEĞİŞİM %	PAY %
	DÜNYA	257.683.583	274.903.873	6,68%	100,00%
1	ÇİN	83.028.750	90.620.775	9,14%	32,96%
2	ABD	17.760.855	18.716.678	5,38%	6,81%
3	HİNDİSTAN	13.142.158	14.459.286	10,02%	5,26%
4	İTALYA	11.591.726	12.173.660	5,02%	4,43%
5	ALMANYA	11.349.561	11.763.177	3,64%	4,28%
6	GÜNEY KORE	10.830.983	11.053.625	2,06%	4,02%
7	TAYVAN, ÇİN	9.210.403	9.213.823	0,04%	3,35%
8(7)	TÜRKİYE	7.848.430	8.254.874	5,18%	3,00%
9	JAPONYA	6.831.893	7.028.919	2,88%	2,56%
10	HONG KONG, ÇİN	7.269.967	7.009.184	-3,59%	2,55%
11	VİETNAM	5.920.346	6.834.660	15,44%	2,49%
12	AVUSTRALYA	4.584.768	4.874.185	6,31%	1,77%
13	ENDONEZYA	4.312.873	4.357.179	1,03%	1,58%
14	FRANSA	3.973.409	4.274.027	7,57%	1,55%
15	TAYLAND	3.890.263	4.169.249	7,17%	1,52%
16	BELÇİKA	3.608.837	4.109.247	13,87%	1,49%
17	İSPANYA	3.860.462	4.040.517	4,66%	1,47%
18	PAKİSTAN	3.989.668	4.001.934	0,31%	1,46%
19	HOLLANDA	2.317.578	3.575.580	54,28%	1,30%
20	BİRLEŞİK KRALLIK	2.745.516	2.780.028	1,26%	1,01%

Kaynak:www.trademap.org

*: GTİP 50,51,52,53,54,55,56,58,59,60 fasılları kullanılmıştır.

Dünya tekstil ihracatı 2018 yılında bir önceki yıla nazaran %6,68 artış ile toplamda 274,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Dünya tekstil ihracatında sırasıyla Çin, ABD, Hindistan, İtalya ve Almanya ilk beş ülkeyi oluşturmaktadır. Çin tek başına dünya pazarının %32,96'sına sahiptir. Çin'den sonra ikinci sırada bulunan ABD'nin pazar payı ise toplamda %6,81'dir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) verilerine baktığımızda Türkiye'nin dünya toplam tekstil ihracatında geçen yıla nazaran %5,18'lik bir artışla gerçekleştirdiği 8,2 milyar dolarlık ihracat ve %3,00'lık pazar payı ile 7. sırada olduğu görülmektedir. (Tayvan Birleşmiş Milletler tarafından tanınmamakta olup Çin'e bağlıdır.)

Tablo incelendiğinde hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkeler yoğun bir şekilde tekstil üretimi ve ticareti yapıldığı görülecektir. Ayrıca başta Çin olmak üzere Hindistan, Vietnam ve Pakistan gibi ülkeler ucuz iş gücü sayesinde dünya tekstil sektörünün önemli oyuncularını durumundayken, ABD, İtalya ve Almanya gibi ülkeler ürettikleri tekstil ürünlerinin kalite oranı ve markalaşmaları sayesinde dünya tekstil sektörünün en mühim oyuncularını arasında yer almaktadır.

Dünya Tekstil İthalatı

DÜNYA TEKSTİL İTHALATI - İLK 20 ÜLKE (1000\$)					
SIRA	ÜLKE	2017	2018	DEĞİŞİM %	PAY%
	DÜNYA	231.582.253	250.550.518	8,19%	100,00%
1	ÇİN	23.787.031	25.979.426	9,22%	10,37%
2	VİETNAM	17.283.379	19.767.194	14,37%	7,89%
3	ABD	12.129.200	13.133.133	8,28%	5,24%
4	BANGLADEŞ	11.255.769	12.920.423	14,79%	5,16%
5	ALMANYA	9.144.245	9.448.217	3,32%	3,77%
6	ENDONEZYA	8.058.575	8.992.634	11,59%	3,59%
7	İTALYA	8.370.423	8.667.183	3,55%	3,46%
8	TÜRKİYE	9.508.906	8.568.653	-9,89%	3,42%
9	HONG KONG, ÇİN	6.729.734	6.496.296	-3,47%	2,59%
10	MEKSİKA	6.054.035	6.264.741	3,48%	2,50%
11	HİNDİSTAN	5.390.759	5.641.353	4,65%	2,25%
12	GÜNEY KORE	4.774.251	5.090.275	6,62%	2,03%
13	KAMBOÇYA	4.308.482	5.020.459	16,53%	2,00%
14	JAPONYA	4.575.248	4.921.748	7,57%	1,96%
15	FRANSA	4.150.412	4.316.294	4,00%	1,72%
16	BİRLEŞİK KRALLIK	4.111.760	4.219.953	2,63%	1,68%
17	POLONYA	3.372.916	3.992.533	18,37%	1,59%
18	TAYLAND	3.353.279	3.687.735	9,97%	1,47%
19	MISIR	2.969.236	3.655.165	23,10%	1,46%
20	İSPANYA	3.490.262	3.574.665	2,42%	1,43%

Kaynak:www.trademap.org

Dünya tekstil ithalatı 2018 yılında 2017 yılına göre %8,19 artarak toplamda 250,5 milyar dolar gerçekleşmiştir. Dünya tekstil ithalatında sırasıyla Çin, Vietnam, ABD, Bangladeş ve Almanya oluşturmaktadır. Çin ihracatta olduğu gibi dünya tekstil ithalatında da %10,37'lik pay ile ilk sırada yer almaktadır. Çin'i takiben %7,89 pay ile Vietnam ve %5,24 pay ile ABD gelmektedir.

Verilere baktığımız zaman Türkiye'nin dünya tekstil ithalatında geçen yıla nazaran %-9,89 azalış ile 8,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye dünya tekstil ithalatında %3,42'lik pay ile 8. sırada yer almaktadır.

İhracat ve ithalat tabloları incelendiğinde Çin, ABD, Vietnam, Almanya, İtalya ve Türkiye gibi dünya tekstil sektörünün önemli oyuncularının her iki tabloda da bulunduğu görülmektedir. Bunun sebebi olarak tekstil ithalatı yapan ülkelerin ithal ettikleri tekstil ürün ve ham maddelerini işleyip dönüştürerek ihracat yaptıklarını söyleyebiliriz.

TÜRKİYE'DE TEKSTİL

Tarihsel Süreç

Tekstil sektörü ülkemizin en eski sanayi dallarından birisini oluşturmaktadır. 3 bini yılı aşkın bir süredir, Anadolu'da tekstil üretimi, önemli bir ticaret alanı olarak bilinmektedir. Anadolu'daki tekstil dokumacılığının tarihi, Hitit ve Asur dönemlerine kadar uzanmaktadır. Ankara'nın sonraları ünü tüm dünyaya yayılan tiftik dokumalarının kökeni ise Friglere dayanmaktadır.

Kaşgarlı Mahmut tarafından 11. Yüzyılda yazılan Türkçe sözlükteki pamuklu dokumanın karşılığı olarak kullanılan "böz" veya "bez" kelimesi günümüze kadar gelmiştir. Yine gündelik kullanım için üretilen kaba pamuklulara verilen "kirbas", ince pamuklular için kullanılan "dülbent" kelimeleri hala güncelliğini korumaktadır.

İran ve Suriye'deki diğer dokumalarıyla ünlü bölgeleriyle yapılan ticaretin sonucunda buralardan da yeni teknikler, kumaş çeşitleri zamanla Anadolu'ya aktarılmıştır. Asya'dan gelen Türk, Tatar, Moğol ve diğer kavimlerin göçleriyle Anadolu ve yakın coğrafyasına yerleşen topluluklar, geçmişten gelen bu üretim tekniklerini zaman içinde geliştirmişlerdir.

Selçuklular ve ardından gelen Osmanlılar döneminde, özellikle ipek, ipekli dokuma en önemli ticaret maddesi haline gelmiştir. 13. Yüzyıl başlarından itibaren Anadolu'da üretilen halı (kali), kilim ve ipekli dokumaların dünyanın çeşitli bölgelerine gönderildiği tarihi kayıtlardan anlaşılmaktadır. Örneğin, 14. Yüzyıla ilişkin belgelerde, Bursa'daki ipekli dokuma tezgâhı sayısının bine ulaştığı saptanmıştır.

Aynı dönemlerde, İtalya'da da ipekli dokuma üretildiği bilinmektedir, ancak ilginç olan bulgulardan birisi İtalyan dokumacıların, Anadolu'dan gelen ipekli dokumaları taklit etmeleridir.

İpekli, pamukluların dışında zamanla yün, kenevir ve ketenden üretilen dokumaların da çeşitli kentlerde birer sanayi dalına dönüştüğü gözlenmiştir. Kirbas ve tülbent üretiminde Kastamonu, Amasya, Tokat, Çorum, Burdur, Isparta, Konya, Karaman, Kayseri, Tire, Bergama, Denizli, Menemen, Akhisar ve Nazilli öne çıkan kentler olmuştur.

Ağırlıklı olarak Ege, Akdeniz bölgesine yayılan Türkmen kabilelerinin (Yörük) Kilim ve halıları 13. Yüzyıldan başlayarak çok aranan ürünler haline gelmiştir. Ancak zamanla halı üretiminde Uşak en ünlü kent olarak tanınmıştır. Halı ihracatı yalnız Avrupa ülkelerine değil,

Arap yarım adasına da yoğun olarak gerçekleştirilmiştir. 14. Yüzyılda ünlü Arap gezgini İbn Batuta ve Abu'l-Fida, Aksaray halılarında övgüyle söz etmişlerdir.

Bir dönem (17-18. Yüzyıl) Hindistan'dan gelen pamuklu dokumaların Anadolu'ya yayıldığı ve aranan bir kumaş türü haline geldiği döneme ilişkin kayıtlarda görülmektedir. Ancak bu etki fazla sürmemiş, Anadolu'daki dokuma ustaları, Hint kumaşlarının benzerlerini üreterek eski güçlerine kavuşmuşlardır.

Tekstil sektörü, eğirme, desen-kalıp hazırlanması (nakkaş), dokuma ve boyama olarak farklı uzmanlık alanlarına ayrılmıştır. Böylece tekstil tarım ve hayvancılıkla birlikte çok geniş bir coğrafyada yüz binlerce insanın geçim kaynağı olmuştur.

18. Yüzyıldan sonra, tekstil ürünleri bakımından bu kez yeni üretim teknikleri geliştiren Batı'dan gelen bir istila ile karşılaşmış ve Türkiye'deki zanaatkârlar tezgâhlarından kopmaya başlamıştır. Önceleri zengin kesimlerin tercihi olan İngiliz pamukluları, Fransız yünüleri zamanla fiyatların daha da düşmesi sonucunda Osmanlı'nın diğer bölgelerinde de yayılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde kalan, büyük şehirlerde 19. Yüzyıldan itibaren tekstil imalatı büyük oranda çökmüş, yalnızca yerel ihtiyaçları karşılayan küçük tezgâhlar kalmıştır. Bu dönemde, devlet tarafından kurulan Beykoz'daki Çuha Fabrikası (1805), Haliç'teki Feshane (1826) ve Bakırköy'deki Basmahane ise yalnızca ordunun ihtiyaçlarını karşılamaya dönük üretim yapmıştır. Devletin dışında kurulan az sayıdaki özel imalathane ve fabrikalar ise genellikle iflas etmiş, bunlardan ancak birkaç Cumhuriyet döneminde de varlığını sürdürmüştür.

Tekstil sektörünün bu dönemde ayakta tutan, başta pamuk olmak üzere tekstil hammaddelerinin üretimi ve işlenmesidir. Bu nedenle, Tarsus ve Adana kısa sürede iplik eğirme başta olmak üzere tekstil hammaddesi üretimiyle gelişen şehirler arasına girmiştir.

Cumhuriyet sonrasında, devlet eliyle kurulan fabrikaların sayısı artmaya başlamıştır. Sümerbank'ın kuruluşuyla birlikte tekstil sektörünün bir sanayi olarak gelişimi sağlanmıştır. Sanayi Teşvik Kanunu ile sağlanan olanakla, yeni tekstil fabrikaları, atölyeleri açılmıştır. 1930'lara gelirken, ekonomideki toplam üretim tesisleri arasında tekstil yüzde 23'lük bir paya ulaşmıştır.

1929 Büyük Bunalımı, tüm ekonomiyi olduğu kadar tekstil sektörünü de ağır biçimde etkilemiştir. İhracatımız yüzde 60, ithalatımız ise yüzde 30 dolayında azalmıştır.

Devlet kuruluşları (Sümerbank) 1950’li yıllara kadar, tekstilde hem üretim kapasitesi, hem istihdam gücü ve üretim değeri bakımından en önemli güç olmuştur. Özel sektör 1960 yılların ortalarından itibaren, sağlanan teşvik ve desteklerle hızla gelişmiştir. 1950 yılında özel sektöre ait 441 büyük işletmede yaklaşık 32 bin kişi çalışırken, 10 yıl sonra işletme sayısı bini aşmış, çalışan işçi sayısı ise yaklaşık 74 bine ulaşmıştır.

1970’li yıllar boyunca yüksek gümrük duvarlarıyla korunan iç piyasa, hemen her sanayi sektörü gibi tekstil sektörünün de gelişmesine katkı vermiştir. 1980’lere gelindiğinde imalat sanayinde çalışanların yüzde 29’u tekstil sektöründe yer almıştır.

1980’lerle birlikte başlayan ihracata dönük sanayileşme politikası, özellikle tekstil sektörünün canlanmasını sağlamıştır. 1990’larda sektöre sağlanan teşviklerle bilinen tekstil merkezlerinin dışında da birçok kentte yeni tesisler açılmış, üretim kapasitesi ve istihdam gücü artmış, 1990’ların sonunda imalat sanayi içindeki tekstil imalatı oranı yüzde 45 çıkmıştır.

Tekstil sektörüne, ilk büyük darbe, Çin Halk Cumhuriyeti’nin 2001 yılında Dünya Ticaret Örgütü’ne katılması ve 2005 yılında da kotaların kaldırılmasıyla meydana gelmiştir. Çin’in varlığı, tekstil sektöründeki uluslararası rekabette Türkiye’nin koşullarını olumsuz etkilemiş, ciddi pazar kayıpları yaratmıştır. Türkiye tekstil sektörü, Çin ve diğer Asya ülkelerinin yarattığı baskıyı kırmak için uğraş verdiği bu süreçte, 2007’de ABD’de patlak veren kriz başlamıştır. Ancak, Türk tekstil sektörü bu dönemde de uluslararası piyasalardaki rekabetçi yapısını koruyarak hem üretim kapasitesini hem de ihracat hacmini artırmaya devam etmiştir.

Türkiye tekstil ve hazır giyim sektörü bir bütün olarak bugün en fazla dış ticaret fazlası veren (2018 sonu itibarıyla yaklaşık 15 milyar dolar) birinci sektördür. Buna ek olarak oluşturduğu istihdam ile işsizliğin azalmasına ve toplumun refahına çok ciddi düzeyde katkıları mevcuttur. Türk Tekstil Sektörü, ürün kalitesi, moda ve trendleri belirleme gücüne sahip tasarımları ve yüksek teknolojisi itibarıyla dünyada çok özel bir yere sahiptir. GSYH içindeki payı ve yerli girdi kullanımını gibi parametrelerde ülkemizde ilk sırada olan sektör küresel pazarlarda da var oluşumuzun temelini oluşturmaktadır.

Türkiye Tekstil İthalat ve İhracatı

Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre Türkiye 2018 yılında 7,9 milyar dolar tekstil, 17,3 milyar dolar hazır giyim ihracatı gerçekleştirmiştir. Aynı dönemde Türkiye, tekstil ve hazır giyim sektörleri toplamında yaklaşık 15 milyar dolar dış ticaret fazlası vererek ülkemizin en fazla dış ticaret fazlası veren sektörü olmuştur.

2017 yılı sonu itibarıyla Türkiye dünyanın 7 en büyük tekstil ihracatçı ülkesi, 7 en büyük hazır giyim ihracatçısı, 4. büyük mekân tekstili ihracatçısı, 5. büyük denim kumaş ihracatçısı, Avrupa'nın 3. Büyük hazır giyim ve 4. büyük tekstil tedarikçisi konumundadır.

Türkiye, tekstil sektöründe; ülkemizde kurulu kapasite, iş sayısı itibarıyla Dünya'da altıncı; rotor sayısında ise dördüncü sıradadır. Avrupa kıtasının en büyük tekstil üretici ülkesi Türkiye'dir. Bunun yanı sıra ülkemiz Dünya'da yedinci büyük pamuk üreticisidir. Ev tekstilinde broderi ve gipür üretimi için kurulan makine parkı, dünyanın en büyük makine parkıdır. Avrupa'nın en büyük nevresim üreten fabrikası Türkiye'dedir. Havlu konusunda dünyanın ilk üç tedarikçisinden biridir. Dünya tekstil ihracatında Türkiye'nin payı yaklaşık %3, ev ve mekân tekstillerinde %4,5 ve teknik tekstillerde %1,5'tir.

Türkiye artık tekstil sektöründe trendleri takip eden ülke statüsünden trend ve moda oluşturan ülke statüsüne yükselmiştir. Bu başarı orijinal tasarımların önemini kavrayan ve inovasyon ile tasarım konularına odaklanan firmalarımızın başarısı olmuştur.

Dünyanın merkezi sayılabilecek bir noktada bulunan Türkiye, Avrupa, Kuzey Afrika, Batı Asya ve Orta Doğu ülkelerine birkaç saatlik uçuş mesafesinde yer almaktadır. Sektör, nitelikli insan kaynakları, Avrupa Birliği teknik ve sağlık standartlarında üretim, hızlı moda uygun hızlı ve hatasız üretim yeteneği, çevreye duyarlı üretim süreçleri ile küresel pazarda ön plana çıkmaktadır.

Ev tekstilinde dünyanın saygın markalarından biri olan Türk ev tekstili sanayi katma değerli özel tasarımlı ürünlerle üretim yapmaktadır. Akıllı ve yüksek teknoloji kumaşlar ile iç dekorasyondaki gelişmeler ile özellikle kontrat sektöründe de bir dünya markası olmuş ve dünyanın çoğu ülkesinde havaalanları, büyük otel zincirleri, restoranlar, spor kompleksleri ve benzeri büyük projeler üstlenmiştir.

Diğer yandan giyimlik kumaş sektöründe de Türkiye, tüm dünyada global markalara ürün tedarik eden, üst ve orta üst segment hazır giyim ürünleri için tercih edilen bir konuma yükselmiştir.

Türkiye Tekstil İhracatı

TÜRKİYE TEKSTİL İHRACATI ÜLKELER BAZINDA - İLK 20 ÜLKE (1000 \$)					
SIRA	ÜLKELER	2017	2018	DEĞİŞİM %	PAY %
1	İTALYA	772.563	775.236	0,35%	9,39%
2	BULGARİSTAN	603.225	495.827	-17,80%	6,01%
3	ALMANYA	417.428	413.110	-1,03%	5,00%
4	BİRLEŞİK KRALLIK	321.385	361.953	12,62%	4,38%
5	ABD	335.452	355.630	6,02%	4,31%
6	MISIR	267.069	302.162	13,14%	3,66%
7	İSPANYA	267.959	290.113	8,27%	3,51%
8	İRAN	405.989	289.134	-28,78%	3,50%
9	POLONYA	277.899	266.582	-4,07%	3,23%
10	ROMANYA	256.955	259.348	0,93%	3,14%
11	SERBEST BÖLGELER	207.585	238.964	15,12%	2,89%
12	HOLLANDA	212.392	235.090	10,69%	2,85%
13	FAS	223.501	224.539	0,46%	2,72%
14	RUSYA	96.691	204.577	111,58%	2,48%
15	TUNUS	165.139	187.998	13,84%	2,28%
16	BELÇİKA	168.940	172.884	2,33%	2,09%
17	PORTEKİZ	135.325	172.659	27,59%	2,09%
18	BELARUS	119.643	171.380	43,24%	2,08%
19	SİRBİSTAN	149.887	151.279	0,93%	1,83%
20	ÇİN	132.228	140.862	6,53%	1,71%
	İLK 20 ÜLKE	5.537.255	5.709.327	3,11%	69,16%
	TOPLAM	7.848.430	8.254.874	5,18%	100,00%

Kaynak:www.trademap.org

Türkiye'nin 2018 yılı tekstil ihracatında ilk beş ülke sırasıyla İtalya, Bulgaristan, Almanya, Birleşik Krallık ve ABD olmuştur. İtalya'ya ihracat %0,35'lik artış ile 775,2 milyon dolar, Bulgaristan'a ihracat %-17,80'lik azalış ile 495,8 milyon dolar ve Almanya'ya ihracat %-1,03'lük azalış ile 413,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin tekstil ihracatında ilk 20 ülkeye toplam 5 milyon 709,3 milyon dolar tekstil ihracatı gerçekleştirmiş olup söz konusu ülkeler Türkiye'nin toplam tekstil ihracatından %69,16 pay almıştır. İlk 20 ülkenin 16 tanesinde ihracat artışı izlenirken 4 tanesinde azalış meydana gelmiştir.

Türkiye'nin toplam tekstil ihracatı ise geçen yıla nazaran %5,18 artarak 8 milyar 254,8 milyon dolar olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Türkiye'nin Tekstil İthalatı

TÜRKİYE TEKSTİL İTHALATI ÜLKELER BAZINDA - İLK 20 ÜLKE(1000 \$)					
SIRA	ÜLKE	2017	2018	DEĞİŞİM %	PAY%
1	ÇİN	1.752.830	1.583.885	-9,64%	18,48%
2	ABD	831.008	799.157	-3,83%	9,33%
3	HİNDİSTAN	874.072	676.185	-22,64%	7,89%
4	ENDONEZYA	632.487	527.572	-16,59%	6,16%
5	İTALYA	422.772	445.737	5,43%	5,20%
6	GÜNEY KORE	375.906	429.663	14,30%	5,01%
7	ALMANYA	399.625	356.527	-10,78%	4,16%
8	MISIR	361.782	309.804	-14,37%	3,62%
9	MALEZYA	273.544	226.720	-17,12%	2,65%
10	TÜRKMENİSTAN	320.195	215.529	-32,69%	2,52%
11	PAKİSTAN	211.198	204.227	-3,30%	2,38%
12	VİETNAM	201.856	194.169	-3,81%	2,27%
13	BANGLADEŞ	282.174	193.484	-31,43%	2,26%
14	TAYLAND	167.557	182.351	8,83%	2,13%
15	BRAZİLYA	176.844	174.067	-1,57%	2,03%
16	YUNANİSTA	216.685	167.981	-22,48%	1,96%
17	AVUSTURYA	143.290	148.373	3,55%	1,73%
18	SERBEST BÖLGELER	142.646	132.492	-7,12%	1,55%
19	ÖZBEKİSTAN	120.288	128.595	6,91%	1,50%
20	İSPANYA	127.243	122.604	-3,65%	1,43%
	İLK 20 ÜLKE	8.034.002	7.219.122	-10,14%	84,25%
	DÜNYA	9.508.906	8.568.653	-9,89%	100,00%

Kaynak:www.trademap.org

Türkiye'nin 2018 yılında tekstil ithalatında ilk beş ülke sırasıyla Çin, ABD, Hindistan; Endonezya ve İtalya olmuştur. Çin'den ithalat %-9,64 azalış ile 1 milyar 583,8 milyon dolar, ABD'den ithalat %-3,83 azalış ile 799,1 milyon dolar ve Hindistan'dan yapılan ithalat ise %-22,64 azalış ile 676,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye tekstil ithalatında ilk 20 ülkenin payı geçen seneye göre %-10,14 azalarak 7 milyar 219,1 milyon dolar ile %84,25'tir. İlk 20 ülkenin 15 tanesinde ithalat azalışı gerçekleşirken 5 tanesinde artış gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin 2018 yılında toplam tekstil ithalatı ise geçen seneye göre %-9,89 azalarak 8 milyar 568,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

BURSA'DA TEKSTİL

Tarihsel Süreç

Bursa Tekstil Sektörünün Tarihi günümüzden 1500 yıl öncesine kadar uzanmaktadır. Eski çağların en değerli hammaddelerinden olan ipeğin Çin'den getirilerek, ilk defa Çin dışında üretilmesi Bursa yöresinde M.S. 550 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında da dokumacılık merkezi olmaya devam eden Bursa Kenti, 1938 'de kurulan Merinos Fabrikasının da büyük katkılarıyla ülkemizin tekstil sektöründeki önemini artırarak sürdürmüştür. 1970'li yıllarda kurulan polyester üretim tesisleri dokumacıların hammadde kullanımında değişime sebep olmuş, doğal ipek lifinden suni ve sentetik iplik dönemine geçilmiştir. Bursa bu dönemde artık bir ipekli dokumacılık merkezi olmaktan çıkarak kimyasal liflerin kullanıldığı iplik ve kumaşların üretiminin hâkim olduğu bir tekstil merkezine dönüşmüştür.

1980'li yıllarda başlatılan teşvik uygulamaları Bursa tekstil sektöründe yatırımların canlanmasına ve 1986 yılında başlatılan makinelerin ithalatının serbest bırakılması ise olağanüstü bir sektörel büyüme etkisi yaratarak kentte gerçek anlamda bir tekstil üretim ve ihracat patlamasına sebep olmuştur.

Günümüzde Bursa'da tekstil sektörü, otomotiv ile birlikte kentin ekonomisinde en fazla ağırlığa sahip olan iki sektörden bir tanesidir.

Bursa'da toplam 18 adet organize sanayi bölgesi ve ayrıca 1 adet serbest bölge içinde faaliyet gösteren yaklaşık 4100 tekstil ve hazır giyim firması bulunmaktadır.

Tüm Sektörler ve Tekstil İhracatı

Sektörel Bazda İhracat

BURSA İHRACATI SEKTÖRLER BAZINDA (1000\$)				
SEKTÖR	2018	2019	DEĞİŞİM %	PAY %
	FOB USD	FOB USD	FOB USD	
Otomotiv Endüstrisi	8.894.371	8.339.525	-6,24%	55,64%
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1.586.110	1.569.964	-1,02%	10,48%
Tekstil ve Hammaddeleri	1.108.963	1.084.050	-2,25%	7,23%
Makine ve Aksamları	799.218	807.267	1,01%	5,39%
Mobilya,Kağıt ve Orman Ürünleri	519.643	610.060	17,40%	4,07%
Çelik	918.171	566.458	-38,31%	3,78%
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	544.165	488.521	-10,23%	3,26%
Demir ve Demir Dışı Metaller	420.085	430.810	2,55%	2,87%
İklimlendirme Sanayii	333.914	291.425	-12,72%	1,94%
Elektrik Elektronik	166.483	181.712	9,15%	1,21%
Madencilik Ürünleri	117.206	99.681	-14,95%	0,67%
Meyve Sebze Mamulleri	110.617	98.518	-10,94%	0,66%
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	86.424	93.505	8,19%	0,62%
Deri ve Deri Mamulleri	75.285	83.622	11,07%	0,56%
Halı	34.667	52.034	50,10%	0,35%
Yaş Meyve ve Sebze	46.749	47.351	1,29%	0,32%
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	14.829	33.703	127,27%	0,22%
Gemi ve Yat	22.230	33.246	49,55%	0,22%
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	28.013	32.886	17,39%	0,22%
Zeytin ve Zeytinyağı	28.147	29.527	4,90%	0,20%
Savunma ve Havacılık Sanayii	4.661	6.176	32,50%	0,04%
Süs Bitkileri ve Mam.	4.355	3.448	-20,82%	0,02%
Mücevher	3.619	2.225	-38,53%	0,01%
Diğer Sanayi Ürünleri	901	733	-18,64%	0,0%
Kuru Meyve ve Mamulleri	586	685	16,79%	0,0%
Fındık ve Mamulleri	28	17	-39,28%	0,0%
TOPLAM	15.869.442	14.987.146	-5,56%	100,00%

Kaynak: TİM

Bursa ilinin 2019 yılı ihracatında tekstil ve hammaddeleri sektörü, hazır giyim ve konfeksiyon sektörünün ardından üçüncü sırada yer almıştır. 2019 yılında Bursa ilinden 1 milyar 84 milyon dolar tekstil ihracatı gerçekleşmiştir. Ayrıca yine 2019 yılında Bursa ili ihracatında hazır giyim sektörü ikinci sırada yer almış ve 1 milyar 569,9 milyon dolar ihracat gerçekleştirmiştir. Esasen Bursa ilimiz ayrıca başta İstanbul olmak üzere Türkiye'nin çeşitli illerindeki ihracatçı firmalara ara mal ve nihai mal satışı da yapmaktadır. En başta İstanbul olmak üzere diğer çevre illerde yer alan yüzlerce tekstil ve hazır giyim şirketi Bursa'dan yüklü miktarda tekstil ve hazır giyim ürünü almaktadır. Yurt içi satışların sektörel bazda kayıtları bulunmamaktadır. Ancak Bursa ilinin en az toplam tekstil ve hazır giyim ihracatı kadar toplam değerinde tekstil ve hazır giyim ürününü yurt içine satış olarak bahse konu illere gönderdiği tahmin edilmektedir.

Bursa Tekstil İhracatı – Ülkeler Bazında

BURSA TEKSTİL İHRACATI ÜLKELER BAZINDA - İLK 20 ÜLKE					
SIRA	ÜLKE	2018	2019	DEĞİŞİM %	PAY %
		FOB USD	FOB USD	FOB USD	
1	ALMANYA	139.430.490	120.142.688	-13,83%	10,06%
2	BİRLEŞİK DEVLETLER	77.394.825	76.014.781	-1,78%	6,36%
3	BİRLEŞİK KRALLIK	74.728.243	72.150.358	-3,45%	6,04%
4	ROMANYA	69.532.711	70.034.221	0,72%	5,86%
5	İSPANYA	64.030.449	69.205.245	8,08%	5,79%
6	MISIR	63.237.641	68.576.043	8,44%	5,74%
7	FAS	65.706.330	54.520.953	-17,02%	4,56%
8	İTALYA	57.802.679	53.850.513	-6,84%	4,51%
9	BULGARİSTAN	55.975.148	44.429.956	-20,63%	3,72%
10	POLONYA	41.169.837	40.219.950	-2,31%	3,37%
11	HOLLANDA	45.609.730	37.860.966	-16,99%	3,17%
12	MERSİN SERBEST BÖLGE	29.064.211	33.313.995	14,62%	2,79%
13	FRANSA	29.432.547	29.949.281	1,76%	2,51%
14	BEYAZ RUSYA	19.091.352	23.396.990	22,55%	1,96%
15	RUSYA FEDERASYONU	19.688.493	22.095.372	12,22%	1,85%
16	BELÇİKA	22.394.385	21.195.789	-5,35%	1,77%
17	TUNUS	18.179.144	20.610.316	13,37%	1,73%
18	MACARİSTAN	20.502.492	20.058.742	-2,16%	1,68%
19	YUNANİSTAN	21.442.130	19.076.560	-11,03%	1,60%
20	KUZEY MAKEDONYA CUMH	20.437.576	18.926.041	-7,40%	1,58%
	İLK 20 ÜLKE	954.850.413	915.628.758	-4,11%	76,66%
	GENEL TOPLAM	1.266.126.895	1.194.426.577	-5,66%	100,00%

Bursa ilinin 2019 yılı tekstil ihracatında ilk beş ülke sırasıyla Almanya, ABD, Birleşik Krallık, Romanya ve İspanya olmuştur. Almanya'ya ihracat %-13,83 azalış ile 120,1 milyon dolar, ABD'ye ihracat %-1,78 azalış ile 76 milyon dolar, Birleşik Krallık'a ihracat %-3,45 azalış ile 72,1 milyon dolar, Romanya'ya ihracat %0,72 artış ile 70 milyon dolar ve İspanya'ya ihracat %8,08 artış ile 69,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bursa tekstil ihracatında ilk 20 ülkeye toplam 915,6 milyon dolar ihracat gerçekleşmiş olup ilk 20 ülke Bursa'nın toplam tekstil ihracatından geçen seneye göre %-4,11 azalış ile %76,66 pay almıştır.

Bursa ilinin 2019 yılında toplam tekstil ihracatı ise geçen seneye göre %-5,66 azalarak 1 milyar 194,4 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bursa Tekstil İhracatı – Mal Grubu Bazında

BURSA TEKSTİL İHRACATI MAL GRUBU BAZINDA				
ÜRÜN GRUBU	2018	2019	DEĞİŞİM %	PAY %
DOKUMA KUMAŞLAR	784.930.271	757.699.927	-3,47%	63,44%
ÖRME KUMAŞLAR	108.247.446	112.035.161	3,50%	9,38%
SUNİ - SENTETİK İPLİKLER	134.356.614	108.336.283	-19,37%	9,07%
PAMUKLU EV TEKSTİLİ	102.576.992	89.274.740	-12,97%	7,47%
DOKUNMAMIŞ KUMAŞLAR VE EŞYALAR	59.643.455	55.186.962	-7,47%	4,62%
PAMUK İPLİĞİ	11.867.734	20.361.634	71,57%	1,70%
SUNİ - SENTETİK ELYAF	13.203.054	16.280.881	23,31%	1,36%
DİĞER HAZIR EŞYA	23.454.132	14.919.423	-36,39%	1,25%
SUNİ - SENTETİK EV TEKSTİLİ	7.975.436	8.325.023	4,38%	0,70%
DİĞER İPLİKLER	6.148.529	7.694.836	25,15%	0,64%
YÜN İPLİĞİ	2.668.750	1.583.656	-40,66%	0,13%
YÜN ELYAFI	8.959.371	1.255.841	-85,98%	0,11%
SABUN VE YIKAMA MÜSTAHZARLARI	299.294	474.931	58,68%	0,04%
İPEK ELYAFI	59.642	399.339	569,57%	0,03%
DİĞER EV TEKSTİLİ	242.663	245.750	1,27%	0,02%
DİĞER İPLİKLER	117.252	206.385	76,02%	0,02%
ECZACILIK ÜRÜNLERİ	1.216.574	120.192	-90,12%	0,01%
PAMUK ELYAFI	77.262	16.211	-79,02%	0,00%
UÇUCU YAĞLAR, KOZMETİKLER	13.246	7.065	-46,66%	0,00%
DİĞER ELYAFLAR	14	1.387	9798,07%	0,00%
DİĞER YAN SANAYİ ÜRÜNLERİ	68.240	951	-98,61%	0,00%
İPEK İPLİĞİ	926		-100,00%	0,00%
GENEL TOPLAM	1.266.126.895	1.194.426.577	-5,66%	100,00%

Bursa ili 2019 yılı tekstil ihracatında başı çeken ilk 5 ürün sırasıyla dokuma kumaşlar, örme kumaşlar, suni – sentetik iplikler, pamuklu ev tekstili ve dokunmamış kumaşlar ve eşyalar olmuştur. Dokuma kumaşlar ürün grubu geçen seneye göre %-3,47 azalış ile toplamda 757,6 milyon dolar ihracat ve toplam ihracattaki %63,44'lük payı ile ön plana çıkmaktadır. Sonrasında ise geçen seneye göre ihracatı %3,5 artarak 112 milyon dolar ihracatı olan ve toplam ihracattan %9,38 pay alan örme kumaşlar gelmektedir. Üçüncü sırada ise geçen seneye kıyaslandığında %-19,37'lik azalış ile 108,3 milyon dolarlık ihracatı ve %9,07'lik payı ile suni – sentetik iplikler ürün grubu gelmektedir.

KAYNAKÇA

- 1) Dünya Ticaret Örgütü WTO. 2018. www.wto.org.
- 2) International Trade Centre (ITC). 2018. www.trademap.org.
- 3) İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği Genel Sekreterliği. 2018.
www.itkib.org.tr.
- 4) İş Bankası. 2018. www.isbank.com.tr.
- 5) T.C. Ticaret Bakanlığı. 2018. www.ticaret.gov.tr.
- 6) Türkiye Ev Tekstili Sanayici ve İşadamları Derneği TETSİAD. 2018.
- 7) <http://www.tetsiad.org/tr/default.html>.
- 8) <http://www.tekstildershanesi.com.tr/bilgi-deposu/dunyada-dokumanin-tarihi.html>
- 9) <https://tekstilsayfasi.blogspot.com/2013/01/turkiye-tekstil-tarihi.html>

TR YASAL UYARI: Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.